

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/201966,Oficer-Wojska-Polskiego-wielokrotnie-odznaczony-dzialacz-podziemia-antykomunisty.html>
08.03.2026, 00:19

Oficer Wojska Polskiego, wielokrotnie odznaczony działacz podziemia antykomunistycznego w katalogach Biura Lustracyjnego IPN

Data publikacji 28.05.2024

W uzupełnionym katalogu osób inwigilowanych przez organy represji PRL znalazł się wpis dotyczący oficera Wojska Polskiego, wielokrotnie odnanzonego działacza podziemia antykomunistycznego ppłk. Wacława Lipińskiego.

Wacław Lipiński (1896-1949) – oficer WP, historyk, publicysta, działacz podziemia antykomunistycznego. Odznaczony m.in.: Orderem Virtuti Militari, kilkukrotnie Krzyżem Walecznych, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

W latach 1914-1917 walczył w Legionach Polskich. Następnie uczestniczył w walkach o Lwów oraz w wojnie polsko-bolszewickiej.

Po zakończeniu działań wojennych uzyskał stopień doktora prawa oraz ukończył studia na wydziale historii na Uniwersytecie Jagiellońskim. Następnie pracował w Wojskowym Biurze Historycznym oraz w Instytucie Badania Najnowszej Historii Polski, był również wykładowcą historii najnowszej na Wydziale Humanistycznym UJK we Lwowie.

Po wybuchu wojny w 1939 r. znalazł się w Biurze Propagandy Naczelnego Wodza. Nie zdecydował się na ewakuację wraz z władzami wojskowymi, pozostając w Warszawie. Pełnił funkcję szefa propagandy przy Dowództwie Obrony Warszawy. Jego wystąpienia emitowane na antenie Polskiego Radia podtrzymywały na duchu obrońców miasta oraz mieszkańców oblężonej stolicy.

Po zakończeniu działań wojennych przedostał się na Węgry, gdzie prowadził działalność konspiracyjną. W 1942 r. potajemnie powrócił do Warszawy i włączył się w nurt konspiracyjnej działalności Konwentu Organizacji Niepodległościowych- było to konspiracyjne ugrupowanie polityczne związane z sanacją.

Zatrzymany przez gestapo w lutym 1944 r., więzienie opuścił kilka miesięcy później.

Po zakończeniu II wojny światowej, Wacław Lipiński włączył się w nurt antykomunistycznego podziemia i stanął na czele Komitetu Porozumiewawczego Organizacji Polski Podziemnej. Organizacja ta dość szybko została zinfiltrowana przez funkcjonariuszy UB, a jej przywódcy zatrzymani.

Wacław Lipiński został zatrzymany przez UB w styczniu 1947 r. Podczas brutalnego śledztwa zarzucono mu, że: „ w latach 1946-1947 był kierownikiem tajnej organizacji”, której celem miało być fałszywe przedstawianie sytuacji w Polsce Ludowej oraz przygotowania do obalenia ustroju komunistycznego.

27 grudnia 1947 r. Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie uznał Wacława Lipińskiego winnym zarzucanych mu czynów i na zasadzie art. 32 i 33 KKWP oraz art. 1 i 2 dekretu z 13.06.1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa skazał go na karę śmierci, utratę praw publicznych i honorowych oraz przepadek całego mienia na rzecz Skarbu Państwa. Karę śmierci zamieniono na dożywocie. Z zapisów ewidencyjnych wynika, że orzeczoną karę dożywotniego więzienia odbywał w więzieniu mokotowskim oraz w najcięższym pawilonie więzienia we Wronkach. Cieszył się powszechnym szacunkiem wśród więźniów jako „podpora moralna”. Niezłomna postawa i szacunek jakim cieszył się w więzieniu ppłk Wacław Lipiński budziła wściekłość funkcjonariuszy i powodowała rozmaite represje wobec niego. **4 kwietnia 1949 r. prawdopodobnie na polecenie władz komunistycznych ppłk Wacław Lipiński został zamordowany w więzieniu. Jego symboliczny grób znajduje się na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie.**

W czasach PRL-u bogata twórczość publicystyczna oraz naukowa ppłk. Wacława Lipińskiego była objęta zapisem cenzorskim.

W 1992 r. Sąd Warszawskiego Okręgu Wojskowego, unieważnił wyrok wobec ppłk. Lipińskiego i innych, uznając skazanie na karę śmierci za niesłuszne, a działalność Lipińskiego za „działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego”.

[ppłk. Wacław Lipiński w katalogach Biura Lustracyjnego IPN](#)